
Deltakelse i vaktordning ved flere sykehus

RETT OG URETT

ØYVIND SÆBØ,

ODVAR BRÆNDEN

Email: oyvind.sabo@legeforeningen.no
Forhandlingsavdelingen, Den norske lægeforening

En tvist mellom Den norske lægeforening og Oslo kommune om ansatte legers plikt til å delta i vaktordning ved flere sykehus er avgjort ved dom i Arbeidsretten. Kommunen kan etter dommen ikke beordre sykehusleger til vaktordninger ved flere sykehus dersom det ikke eksplisitt fremgår av den enkeltes arbeidsavtale. Derimot vil kommunen kunne etablere én vaktordning som gjelder flere sykehus.

Etableringen av kvinne-/barnesenteret ved Ullevål sykehus medførte at alle legestillinger ved de aktuelle avdelinger ved Aker sykehus ble overført til Ullevål sykehus. Senere ble det besluttet å opprettholde en fødeavdeling ved Aker sykehus for ukompliserte fødsler. Det viste seg nødvendig å opprettholde en viss legebemannning ved Aker sykehus i forbindelse med denne fødevirksomheten. Dette medførte at leger ansatt ved Ullevål sykehus ble beordret til vaktjeneste ved Aker sykehus.

Etter at legene nektet å akseptere tjenesteplaner som medførte vakt ved Aker sykehus, inngikk partene en avtale hvor legene på frivillig grunnlag og i sin fritid dekket vaktene ved Aker sykehus. Oslo kommune sa opp avtalen fordi kommunen mente å ha hjemmel for å legge slik tjeneste inn i tjenesteplanen for Ullevål sykehus. Legeforeningens medlemmer motsatte seg beordring og sykehuset dekket deler av tjenesten med innleide leger fra Danmark.

Oslo kommune brakte saken inn for Arbeidsretten ved stevning av 16.8. 1999 etter at kommunen og Legeforeningen ikke kom til enighet. Hovedforhandling ble avholdt i slutten av mai og dom i Arbeidsretten ble avsagt 22.6. 2000.

En lege – flere arbeidssteder

Oslo kommune gjorde gjeldende at arbeidsppliktsbestemmelsen i del I § 2 måtte forstås slik at Oslo kommune kunne pålegge så vel underordnede som overordnede leger å arbeide ved ethvert sykehus som kommunen organiserer og driver innenfor alminnelig arbeidstid og pliktig utvidet arbeidstid. Arbeidsretten fant det klart at bestemmelsen ikke kan forstås på denne måten. Arbeidsretten la til grunn at spørsmålet om hvilke arbeidssteder som er avtalt for den enkelte lege må avgjøres ved fortolkning av den individuelle arbeidsavtale. Bestemmelsen i del I § 2 gir i seg selv ingen rett til å beordre legene, selv om bestemmelsen åpner for å organisere driften med arbeidspplikt for sykehusleger ved to eller flere sykehus.

Dette innebærer at Legeforeningen ble frifunnet for kommunens påstand om at bestemmelsen i *del I § 2* kunne forstås slik at sykehuslegene i kraft av tariffbestemmelsen kunne beordres til tjeneste ved andre sykehus. Oslo kommune kan ikke beordre sykehusleger til tjeneste ved andre sykehus uten at det eksplisitt fremgår av arbeidsavtalen at legen skal gjøre tjeneste ved andre sykehus. Det vil heller ikke være tilstrekkelig at det i arbeidsavtalen tas et generelt forbehold om tjeneste ved flere sykehus. Arbeidsmiljøloven forutsetter at det i arbeidsavtalen spesifikt blir angitt arbeidssted *ene* dersom arbeidstakeren skal utføre tjeneste på flere arbeidssteder.

Legeforeningen vil på bakgrunn av dommen gi medlemmene støtte for å nekte tjeneste ved flere sykehus når dette ikke kan utledes av arbeidsavtalen. Men medlemmene vil kunne medvirke frivillig til slik organisering av arbeidet, for eksempel ved inngåelse av lokale særavtaler. Medlemmene må selv ved inngåelse av individuelle arbeidsavtaler være oppmerksom på hvilke plikter som etableres for den enkelte med hensyn til arbeidsoppgaver og arbeidssteder.

Flere arbeidssteder – en vaktordning

Oslo kommune hevdet også at retten til å beordre overleger til vaktjeneste ved andre sykehus kan utledes av protokolltilførselen til del II, § 2.5: ”Partene er enige om at det lokalt kan etableres vaktordninger over spesialitetens faggrenser eller for flere sykehus innenfor et fagområde der det bedømmes medisinsk forsvarlig.”

Partene ble under saksforberedelsen enige om at det med vaktordninger i bestemmelsen forstås tradisjonell vakt etter normal arbeidstid, dvs. på den tid av døgnet avdelingene ikke er i full drift og at tjeneste på dagtid, herunder vakt, ikke omfattes av denne bestemmelsen.

Legeforeningen hevdet at vakt som omfatter flere sykehus eller som omfatter flere spesialiteter bare kan etableres etter særskilt avtale. Retten har imidlertid ikke tatt denne anførselen til følge, slik at en konsekvens av dommen blir at sykehuset kan etablere slik vakt selv om partene ikke kommer til enighet. Retten har utformet domsslutningen slik at de alminnelige reglene om etablering av vaktordninger i del II § 2 pkt. 2.1 – 2.3 må følges.

Retten har ikke eksplisitt tatt standpunkt til spørsmålet om overlegene kan tilpliktes å delta i separate vaktordninger ved flere sykehus eller ved flere sykehusavdelinger. Legeforeningen vil imidlertid hevde at Arbeidsrettens dom må innebære at plikten til deltakelse er regulert av § 2 pkt. 2.1. Det er neppe tvilsomt etter denne bestemmelsen at overordnede sykehuslegers plikt tidligere har vært avgrenset til deltakelse i én vaktordning. Dette vil si at pliktig deltakelse i vaktordning etter protokolltilførselen til § 2 pkt. 2.5 gjelder *samtidig* vakt over spesialitetens faggrenser eller for flere sykehus. På denne bakgrunn vil Legeforeningen fortsatt hevde at overordnede sykehusleger i Oslo kommune kan motsette seg å bli tilpliktet deltakelse i flere *separate* vaktordninger, men den vaktordning man er pliktig til å delta i kan omfatte utrykning til flere sykehus eller flere avdelinger dersom dette ansees medisinsk forsvarlig.

Publisert: 30. august 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.